

Vantandi tilrættalegging

Oddagrein

TAÐ skerst ikki burtur, at tilvildin ræður í ólukkumát í borgarligu landsstýrissamgonguni. Ferð eftir ferð ásanndað tingmenn, tá orðaskifti var um figgjarlógina fyri 1998, at uppskotið varð ikki samskipað. Og vit kunnu leggja afturat, at heldur eingin raðfesting er gjord fyri iløgurnar.

LØGMAÐUR segði so faðirliga, at høvdu landsstýrismenn trupulleikar, so kundu teir koma til hansara. Men átti hetta ikki at verið lógmansins uppgáva, uttan at landsstýrismenn skuldu verið noyddir at koma til hansara at biðja um hjálp.

Á ØKINUM hjá landsstýrismanninum í mentamállum siggja vit nógvar smærri jättanir til ymskít á mentanarøkinum. Hvat hesar iløgur fara at kosta, tá avtornar víta vit ikki, men nakað verður tað so tilsamans, sum vit ikki kenna avleiðingarnar av.

MEN sami landsstýrismaður umsitur eisini samferðslumál, og ikki kann sigast annað, enn á hesum øki eru bæði háfloygd hugskot um undirsjóvartunnlar, samstundis sum tað er ásanndað ferð eftir ferð, at neyðugt er at endurnýggja strandferðslufloktan.

MEN ikki eitt nevniðvort oyra er sett á figgjarlógaruppskotið til strandfaraskip, hóast tað er greitt, at Tróndur ikki kann sigla leingi afturat.

GÓÐ tilrættalegging, lögmaður?

EISINI umsitur sami landsstýrismaður havnirnar, sum øll, sum fylgja við, hava hoyrt, at Fuglafjarðar býráð næstan fekk jättað, at sildabýurin skuldi fáa stuðul til at økja havnaplássíð. Hetta er ikki nakað orvitisuppskot. Ei heldur nakað marglætisuppskot. Men ikki eitt oyra á figgjarlógini.

MEN nú skal lögmaður kanna, um avtalurnar við danir loyva okkum at stuðla eini bygd ella býi at byggja eina havn.

ER tað ikki lögmaður, sum hevur tvíhildið um, at vit hava fingið heimastýrið aftur?

ÁLVARATOS, er tað nakað, vit hava brúk fyri, so er tað vinnuligt virksemt. Og her er ein verkætlan í Fuglafirði, sum ikki kann biðja, og tí hevur landsstýrið at bera skjótt at í hesum máli.

LANDSSTÝRIÐ hevur borið skjótt at, tá tað hevur snúð seg um at bróta niður – t.d. Skotlandssiglingina – men higartil hevur gingið striltið, tá tað hevur snúð seg um at byggja upp og økja vinnuliga virksemt. Men tað hevur verið rættiliga eyðkent fyri okkara gamla liberala sambandsflokk.

Sosialurín

Viðmerking

Logikkurin haltar ikki, tí hann er snøgt sagt ikki til

Ger viðmerkingar uttan at hava lisið nakað bræv

Edmund Joensen, lögmaður, ger í Dimmalætting seinasta leygardag nakrar viðmerkingar til eitt bræv, sum eg sum formaður fyri Føroya Javnaðarflokk havi sent Poul Nyrup Rasmussen, formanni í Dansk Javnaðarflokkinum.

Tað, sum undrar meg, er, at lögmaður gevur sær stundir til at gera viðmerkingar til eitt bræv frá einum flokksformanni til annan flokksformanni, men upphætt meir undrar tað meg, at lögmaður ger viðmerkingar til eitt bræv, sum hann ongan tíð hvørki hevur sæð ella lisið.

Men tað er kanska ein fyrimunur hjá lögmanni at gera slíkar viðmerkingar til eitt skriv, sum hann ongan tíð hevur sæð, tí so kann hann í leyssum lofu sleingja tað út, sum honum liggur á hjarta.

Tann greiði boðskapurin

Yvirskriftin á greinini hjá lögmanni er, at boðskapurin má vera greiður. Her sipar hann til viðurskiftini í ríkisfelagsskapinum. Og tað er rætt, at sambandsflokkurin hevur ein greiðan boðskap, tá tað snýr seg um ríkisfelagsskapin. Har skal eingin stavur broytast. Boðskapurin er eins greiður sum hjá tjóðveldisflokkinum, sum vil taka alt burtur, tað uttan at siga okkum, hvat vit fáa í staðin. Skuldi tað verið nakar ivi, so gongur Føroya Javnaðarflokkur inn fyri ríkisfelagsskapinum, men karmurin skal endurskoðast soleiðis, at skipanin veruliga roynist ein frælsis- og sjálvbjargnis-skipan, har føroyingar taka avgerðir um egnu lagnu.

Men størsti parturin av røðuni er ein endurprenting av eini røðu, sum lögmaður helt, tá ið formannskapurin í Fólkatinginum var her í summar. Eg ætli mær ikki at gera viðmerkingar til hasa røðuna, tí eg var ikki partur av hasum borðhaldinum, men eg havi skilt á fleiri, sum lutóku, at tað var rættiliga pinligt fyri bæði føroyingar, men sanniliga eisini fyri danir, at hoyra røðu lógmans, men serliga tá lögmaður bað menn reisa og skála fyri ríkisfelagsskapinum. Ein stóran part av røðuni brúkti hann til at sannføra gestirnar um, at bankamálið var eitt felags-

mál, og at danir einsamallir eiga alla ábyrgd eisini ta figgjarligu av bankabjarginginum. Men júst hetta vísir, hvussu lítið okkara lögmaður hevur skilt av øllum málinum, og tiskil bert førir síni naivu sjónarmið fram, har hvíð byðst.

Rætt skal vera rætt, Edmund Joensen hevur frá byrjan av sagt, at bankamálið er eitt felagsmál, og tiskil skulu danir átaka sær alla ábyrgdina av bankabjarginginum. Hetta sigur hann, at hann er sannførdur um, og tað eru eisini aðrir politikarar, sum hava ført sama sjónarmið fram.

Og tað er so ein greið stóða, um vit eru samdir við honum ella ikki.

Logikkurin hjá lögmanni

Men hvussu loiggur er lögmaður í hugsan og gerð?

Sjóvinnubankin var ein føroyskur banki, sum føroyingar sjálvir áttu. Føroya Banki var eisini ein føroyskur banki, hóast størsti partaeigarin var Den Danske Bank. Tey, sum stóðu uttan fyri diskinn og bóðu um lán, vóru føroyingar. Tey, sum stóðu innan fyri diskinn og jättaðu lánini, vóru eisini føroyingar. Harnæst vóru stjórnirnar í báðum bankunum mannaðar við føroyingum, burtursæð frá stjórnini í Føroya Banka, sum hevði onkran danskan stjórnarlim. Eisini kann krevjast, at sjálvstjórnarskipanin og lögfrøðiliga ráðgevanin var eisini á føroyskum hondum.

Og tað vóru eisini enná føroyingar sjálvir, sum áttu innláni, sum vóru grundarlagið fyri útlánum.

So tá ið menn siga, at vit onga ábyrgd hava av, at útlánslokkurin í føroysku peningastovnunum fór av kós, so er hetta at renna undan ábyrgd. Vit høvdu allar leiklutir á føroyskum hondum.

Men eftirlitið við bankunum var danska Figgjar-eftirlitið, og lóggevuðkið er danskt.

Men vit kunnu tó nú fróast um, at allar føroyingar saman eiga bankan. Hann er vaksn munandi í virði seinastu tíðina, og tað má vera ein stórus fyrimunur, at vit hava ein almennan banka, um vit koma til eina oljuvinnu.

Taka vit og bera saman heilsuverkið við bankamálið, so er eftirlitið og ein partur av yvirskipaðu heim-

ildunum við føroyska heiluverkinum eisini undir danska Heilsustýrinum.

Um nú okkurt var at finnast á á onkrum sjúkrahúsi í Føroyum, høvdu vit tá kunna runnið undan ábyrgd, soleiðis sum lögmaður ger í bankamálinum? Høvdu vit ikki uttan at ivast tikið ábyrgdina á okkum, tí vit menna jú okkara sjúkrahúsverk. Vit hava dagligu ábyrgdina, hóast eftirlitið er danskt. Jú, sjálvsagt høvdu vit uttan at ivast átiðkið okkum alla ábyrgd.

Júst á sama hátt, kunnu vit ikki soleiðis uttan víðari renna undan ábyrgdini av skeiva útlánslokkinum í 80'unum. Vit verða noyddir at víðkenna okkum okkara leiklut, alt annað ber brá av undanstøkkung.

Konsekvensurin, sum ikki var til

Annað er so, um alt er farið regluliga fram í sambandi við bankabjargingarnar og tá seliga partabævaumbýtið. Men hetta er tað, sum bankakanningin skal avdúka, og um so er, so verður kanningin grundarlagið undir einum møguligum endurgjaldskravi mótevíg donsku stjórnini og/ella danska figgjarheiminum. Men tað fáa vit so at sfegja til ta tíð.

Ein møguleiki, sum vit hava nevnt í Javnaðarflokkinum er, at bankakanningin eigur at gerast grundarlagið fyri politiskum tingum millum Føroyar og Danmark, sum við hegni kundu ført til, at vit politiskt endaliga avgera málið, har ábyrgd og figgjarlugar skyldur verða byttar. Kanska við 1 mia. til Føroyar, 1 mia. til donsku stjórnina og 1 mia. til danska figgjarheimin. Og so var tað málið liðugt.

Men um lögmaður nú er so sannførdur í síni áskoðan, so man tað tykja mongum óskiligt, at sambandsflokkurin við honum

sum formanni atkvøddi fyri bankabjargingini 6. okt. 1992.

Um einki víkaði teirra sannføring um, at danir skuldu átaka sær bankabjargingarnar, hví í allari víðu verð atkvøddi so sambandsflokkurin fyri bjargingini av Sjóvinnubankanum 6. okt. 1992. Teir søtu tá í andstöðu, so tað var einki trýst lagt á teir. Teir kundu gera, sum teimum lysti, men hóast tað, so tóku teir undir við samráðingarslitinum hjá Atla Dam og Jógvan Sundstein.

Annað er, at lögmaður eisini legði stóra orku í, tá danir ikki vildu eftirlíka kravinum frá føroyingum um eina dómarakanning, til tess at fáa ein politiskan meirluta á tingi fyri hesi kanning, sum gjordist veruleiki. Eg haldi veruliga, at lögmaður megnaði ta uppgávuna sera væl.

Men um Edmund Joensen framvegis var sannførdur um, at vit einki høvdu við bankabjargingarnar at gera, so áttu vit ikki heldur at verið áhugaðir í eini bankakanning. Tí um onkur var snýttur, so mátti tað vera danska stjórnin, og tað kundi ikki verða okkara bord. Føroyingar kunnu sambært sannføring lógmans ikki verða tiknir við nøsini, tí málssókið var danskt og ábyrgdin og skyldan donsk. Men hóast hetta, so tók eisini sambandsflokkurin og lögmaður undir við bankakanningini.

So tíverri, logikkurin hjá lögmanni haltar illa, ella rættari har er als eingin loiggur. Tí hevur ein eina sannføring, so má politiska virksemt hava hesa sannføring sum grundarlag, og tað hevur hon hvørki hjá lögmanni ella sambandsflokkinum.

Aftur til skrivið til formannin í Dansk Javnaðarflokkinum

Líka so lítið sum eg leggi meg úti, hvat lögmaður skrivur til Uffe Ellemann Jensen, líka lítið leggi eg í at gera viðmerkingar til viðmerkingar lógmans til eitt skriv, sum lögmaður hvørki hevur lisið ella sæð.

Okkurt frægari kunnu politiska kreftirnar brúkast til.

Jóannes Eidesgaard